

TATIANA NICULESCU

Tatiana NICULESCU a absolvit Facultatea de Litere a Universității București și Institutul European de Jurnalism „Robert Schuman” de la Bruxelles. Între 1995 și 2008, a fost redactor și realizator de programe, iar apoi redactor-șef la secția română a postului de radio BBC World Service, la Londra și București. De aceeași autoare: *Englezul din Gara de Nord* (Humanitas, 2023); *Singur: Viața lui Mihail Sebastian* (Humanitas, 2022); *Nepovestitele iubiri: 7 minibiografii sentimentale* (Humanitas, 2021); *Seducătorul domn Nae: Viața lui Nae Ionescu* (Humanitas, 2020, tradusă în italiană); *Regele și Dudaia: Carol II și Elena Lupescu dincolo de bârfe și clișee* (Humanitas, 2019); *Ei mă consideră făcător de minuni: Viața lui Arsenie Boca* (Humanitas, 2018); *Mistica rugăciunii și a revolverului: Viața lui Corneliu Zelea Codreanu* (Humanitas, 2017, 2021, tradusă în poloneză); *Mihai I, ultimul rege al românilor* (Humanitas, 2016, 2020, 2022); *Regina Maria: Ultima dorință* (Humanitas, 2015, 2016, 2018, 2020); *Spovedanie la Tanacu* (Humanitas, 2006, 2008, 2021, Polirom, 2012; piesă de teatru în regia lui Andrei Șerban, cu premiera la New York în 2007, și film, premiat la Cannes în 2012, în regia lui Cristian Mungiu, cu titlul *Dincolo de dealuri*; cartea a fost tradusă în italiană); *Noaptea Patriarhului* (Polirom, 2009; Humanitas, 2019); *Povestea domniței Marina și a basarabeanului necunoscut* (Polirom, 2013, ediția întâi); *Tăierea fecioarelor* (Humanitas, 2018, ed. a doua), *Brâncuși contra SUA*, piesă de teatru (ebook, Humanitas, 2021). Tatiana Niculescu a coordonat volumele colective *Iubirea din oglindă: Despre sex și identitate* (Humanitas, 2017) și *Cartea întâmplărilor: Mistere, ciudățenii, uimiri* (Humanitas, 2019) și a îngrijit volumul *Maria, regina României, Gânduri pentru vremuri grele* (Humanitas, 2020).

Traduceri: *Fundamentele lumii fizice* de Frank Wilczek; *De ce, Doamne? O radiografie a suferinței* de C.S. Lewis; *Fiul lui Dumnezeu? Pledoarie pentru Isus și Isus Mirele: Cea mai frumoasă poveste de dragoste a tuturor timpurilor* de Brant Pitre.

„Grație stilului și modului în care curge firul narativ, am fost tentată să apropiez romanul de genul basmului – deși nu are coordonatele unuia – sau măcar de poveștile de altădată, căci cartea este impregnată de mirosul și gustul lor, are un farmec aparte. Este o lectură plăcută, care te transportă, vrând-nevrând, într-un trecut idilic al Basarabiei interbelice, într-unul mai puțin roz al comunismului și într-unul valvârtej al capitalismului prezent.”

Eli BĂDICĂ

Tatiana Niculescu

Povestea domniței Marina
și a basarabeanului
necunoscut

Roman

Ediția a II-a

CARTIER POPULAR

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel.: fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.
Tel.: fax: 210 80 51. E-mail: codex@cartier.ro
cartier.ro
cartier.md

*Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe cartier.ro & cartier.md
și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe eBooks și pe cartier.ro & cartier.md*

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău.
Tel./fax: 022 21 42 03. E-mail: librariadincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău.
Tel./fax: 022 24 10 00. E-mail: librariadinhol@cartier.md
Librăria online, cartier.ro
Tel.: 0785 199 823. E-mail: codex@cartier.ro
Librăria online, cartier.md
Tel.: 068 555 579. E-mail: vanzari@cartier.md

Colecția *Cartier popular* este coordonată de Gheorghe Erizanu

Editor: Gheorghe Erizanu
Lector: Valentin Gușu
Coperta seriei: Vitalie Coroban
Coperta: Vitalie Coroban
Design/tehnoredactare: Valeria Idjilov
Prepress: Editura Cartier
Tipărită la Bons Offices

Tatiana Niculescu

POVEȘTEA DOMNIȚEI MARINA ȘI A BASARABEANULUI NECUNOSCUT

Ediția a II-a, ianuarie 2024

Prima ediție a apărut în 2013 la Editura Polirom.

© 2024, Editura Cartier, pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.
Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Aprobat de Comisia de selecție pentru editarea cărții naționale și editat
cu contribuția Ministerului Culturii al Republicii Moldova.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Niculescu, Tatiana.

Povestea domniței Marina și a basarabeanului necunoscut: Roman/ Tatiana Niculescu;
coperta: Vitalie Coroban; design: Valeria Idjilov. – Ed. a 2-a. – [Chișinău]:
Cartier, 2024 (Bons Offices). – 197, [1] p. –
(Cartier popular / colecție coordonată de Gheorghe Erizanu, ISBN 978-9975-79-891-4).
Apare cu contribuția Ministerului Culturii al Republicii Moldova. – [1200] ex.

ISBN 978-9975-86-729-0.

821.135.1-31

N 70

Lui Ilie Hagiu și familiei lui

„Muzica turcească este mai desăvârșită, prin metrul și prin proporția vocilor ei, decât oricare din cele europene, dar, totodată, și atât de greu de deprins, încât la Constantinople, într-un atât de mare oraș, sălaș al celei mai mari curți din lume, Conciliu al Răsăritului, de-abia de se găsesc, printre atâția și atâția muzicieni și iubitori ai muzicii, vreo trei sau patru care să fi pătruns rânduiețile lăuntrice ale acestei arte.”

(D. CANTEMIR, *Istoria creșterilor și a descreșterilor Curții Othmanice*)

„Vrând să mă plâng lui și să-i spun ce-amar e
Amarul sufletului meu, îi scriu,
Căci scrisu-i a simțirii revărsare.”

(*O mie și una de nopti*)

1.

Ușa s-a deschis pe neașteptate

Un client? Din prag îi părea uriaș. I-a zâmbit și i-a făcut semn să se așeze pe fotoliul din fața ei. Începea să-i deslușească trăsăturile. Părul alb, tuns scurt, cât îi mai rămăsese, mai păstra fire blonde, înconjurându-i chelia ca o cunună de lauri capul unui împărat roman. După cum bătea lumina, părea când de 60 de ani, când de 70, când de 50, când mai bătrân, când mai tânăr. Pe măsură ce el se apropia, ea număra în gând din zece-n zece.

Un sărut-mâna scurt și s-a așezat, cuprinzând biroul dintr-o privire: mese, calculatoare, reclame, jaluzele de culoarea oului de rață. Trecuse strada, atras de numele firmei. Putea să aibă 55 de ani, la o adică. O privea pe deasupra ochelarilor cu lentile înguste, ovale și cu rame aurii. Uriașul care deschisese ușa rămăsese, până la urmă, undeva, în stradă, pierdut printre umbrelele care se închideau una câte una. Ploaia se oprise. Așa, de-aproape, părea bine făcut și-atât. După hainele îngrijite și gesturile reținute, un ins umblat.

— Căutați casă sau apartament?

— Casă, apartament, știu și eu? Stil vagon eventual. Renovare, dacă e cazul...

— De renovări nu ne ocupăm, dar casă sau apartament vă putem găsi. Depinde și de zonă... De cât spațiu aveți nevoie? Pentru câte persoane?

— Persoane? O, destul de multe...

A scos din buzunar un portmoneu de piele. L-a deschis și a pus pe masă o fotografie. Un miros ușor de colonie s-a stins de îndată ce l-a închis la loc. Ea s-a aplecat peste masă, ca să

vadă poza mai bine. Era o poză de familie în alb-negru. Se vedeau colțul unei case, pragul, scara de la intrare și o portiță. După portiță, în prim-plan, doi copii îmbrăcați de iarnă, cu niște paltonașe cu gulere de blană, iar în spatele lor, un bărbat înalt, masiv și o femeie cu ochi lăptoși și cu părul prins la spate. Bărbatul avea statură impunătoare și privire mândră.

— Se poate?

Necunoscutul a încuviințat din cap, da, se putea, și a întors poza spre ea. Încerca să citească pe chipurile din fotografie o poveste de familie și să aproximeze grade de rudenie. Erau patru, doi adulți și doi copii. Asta să fi însemnat „multe” persoane?! Cât despre loc, părea un orașel de provincie. Cu mulți ani în urmă, foarte mulți, după vechimea pozei.

— Casa nu se vede bine, dar, cu puțină imaginație, vă puteți face părere. Azi s-ar numi casă ecologică. Era din chirpici. Locuiau mai mulți decât se vede în fotografie.

— Da? Într-adevăr, aș fi zis că e din cărămidă, pare solidă...
Din ce zonă?

— Bender.

— Bender...

— Sudul Basarabiei.

Bender, sudul Basarabiei. Un moldovean rătăcit? N-avea nici urmă de accent. Un ecologist întârziat? Sau făcea parte dintre apucații care se pregăteau, ca mama ei, de sfârșitul lumii?

În stânga biroului ei, patru mâini alergau nervoase pe tastaturile calculatoarelor, iar două perechi de ochi se ridicau când și când pe deasupra ecranelor și o priveau nedumeriți. Nu știa că era interzis să deschidă tranzacții noi și să mai încheie contracte în numele agenției?

— Deci e vorba de o casă pentru mai multe persoane...

— Da, toată familia mea. Am rămas ultimul dintre ei și aș vrea să revăd, în liniște, trecutul, cum s-ar zice...

— Înțeleg.

— Nu cred.

— Ce anume?

— Nu cred că înțelegi, dar poate mă ajutați să găsec un loc potrivit. Prețul nu contează.

Un tip cu bani, așadar. Cum venise el cu poza de familie în portofel!... Agentul imobiliar, în fond, nu vinde beton, țiglă și parchet, ci amintiri, visuri, povești de familie, drame, iubiri, nostalgii.

— Aș avea nevoie de mai multe detalii despre casa pe care o căutați. Înțeleg că v-ar interesa o casă veche, din chirpici, de dimensiuni mari și funcțională... Poate pe la periferie...

— Elementele tehnice nu contează. Și nici asemănarea exterioară, arhitectura, stilul ori structura... În fond, nici dimensiunile. Ar putea să fie și un apartament de bloc, cu condiția să...

Cam nehotărât! Ori casă, ori bloc?

— Cu condiția să vă amintească de ceva din fotografie?

„Odată stimulați, receptorii olfactivi trimit impulsuri către creier. O țevă de metal sau un perete alb ne lasă indiferenți, însă o simplă aromă ne poate trimite înspre lumea și vremea copilăriei. Puternic legat de memorie, mirosul stârnește senzații uitate sau sentimente trecute: mirosul bradului de Crăciun, mirosul mării, mirosul pământului după ploaie sau al ierbii într-o zi de primăvară...” Știa pe dinafară cursul introductiv și primele lecții de marketing olfactiv pe care le urmasse la Ashridge. Când agenția o trimisese în străinătate fusese convinsă că n-o să regrete niciodată că a renunțat la arhitectură pentru viața de agent imobiliar. Acum nu mai era atât de sigură. Anunțul directorului despre închiderea firmei îi zdruncinase încrederea în viitorul meseriei.

După-amiaza aceea în care necunoscutul i-a arătat un colț de casă din Bender îi dădea din nou speranțe. Închiderea firmei era, în fond, un impas trecător. Ce dacă nu mai avea voie să folosească antetul? Omul la ea venise, cu ea discuta, poate că era șansa ei. Avea să-i propună un comision mai mic și să se înțeleagă între ei. Trebuia doar să afle mai multe despre el, să se lămurească ce fel de casă căuta și apoi să încerce să pună

în aplicare strategiile învățate de la englezi. Pe urmă ajungeau ei și la comision. Spre deosebire de alți clienți, el măcar părea hotărât să cumpere.

— De ce vă numiți „Vision”? a întreat-o, ca și când ăsta ar fi fost numele ei de botez.

Căuta, în gând, un răspuns potrivit. În copilărie, unul dintre jocurile ei preferate era să caște gura la formele pe care le luau norii pe cer și să-și închipuie tot felul de povești. Oare ce poveste s-ar fi potrivit cu numele agenției?

— „Vision”? Vedem multe case, dar o alegem pe aceea care corespunde cel mai bine viziunii despre fericire a clienților noștri!

Improvizase, la repezeală, un răspuns, combinând fraze din reclamele firmei. De câte ori nu fusese, de voie, de nevoie, confidenta soțiilor sau a amantelor! Câte întâmplări de familie nu aflase de la clienți, câți nu i se destăinuieră, cerându-i sfatul în chestiuni delicate, câte aranjamente nu făcuse ca să asigure discreția unui apartament și secretul unei tranzacții! Câte interioare nu decorase la repezeală și câți chiriași nu se treziseră, peste noapte, trecând de la un proprietar la altul!

— Și viziunea dumneavoastră despre fericire care ar fi?

Ei, na! Viziunea ei despre fericire! Viziunea ei despre fericire era să obțină de la el un comision bun și să-și găsească repede o altă agenție.

— Să nu ne uite clienții, a spus, arborându-și zâmbetul profesional.

Ce tupeu totuși, s-o întrebe ce e fericirea! Întrebarea îi stăruia în auz. Dincolo de răspunsul pe care i-l dăduse, nu avea nicio idee anume despre fericire. Probabil că, la vârste diferite, dăduse fericirii definiții diferite. La un moment dat, și căsătoria cu George fusese o definiție a fericirii. După câțiva ani însă, începuse să semene cu o garsonieră la mansardă, cu chicine-tă, într-un bloc interbelic. Seara e plăcut, se văd luminile din centrul orașului, se aude vuietul pierdut al străzilor, miroase a tocăniță de prin vecini, iar în mijlocul camerei se află singura

mobilă valabilă: un pat mare în care dorm, mănâncă și se iubesc doi îndrăgostiți. Sau mănâncă, se iubesc și dorm. Sau se iubesc, dorm și mănâncă și tot așa. Dar dimineața, locul se dovedește neîncăpător, îmbâcsit și enervant. Iar când cobori în stradă, vezi la intrare bulina roșie, de risc seismic ridicat. Căsnicia lor se prăbușise pe nesimțite.

— Cu cât îmi dați mai multe amănunte despre locuința pe care o căutați, cu atât avem mai multe șanse să găsim ceva potrivit, i-a spus necunoscutului.

— Eu, domniță, caut un loc liniștit, în care să-mi pot aminti unele lucruri despre familia mea. Cum v-am spus, am rămas ultimul.

„Domniță”! Parc-ar fi numit-o „prințesă”, „regină”, „lumină inefabilă”! Cât fusese măritată, nimeni n-o alintase așa. Mama ei nu pierdea niciun prilej să-i aducă la cunoștință că anii trec și ea tot nu intra în rândul lumii: „Te-ai măritat, copii n-ai făcut, ai divorțat, n-ai ascultat de nimeni. Nu te gândești că ai o etate? De-acuma ar trebui să te-ngrijești mai mult. Nu te uiți în oglindă? Dacă vine sfârșitul lumii și te găsește așa, fără niciun Dumnezeu?”. Numai tatăl ei, săracul, îi zicea adesea „domnișorică”. „Domniță.” Ce frumos! Avea a face, prin urmare, cu un domn de modă veche!

— Uitați ce vă propun: vă dau cartea mea de vizită. Aveți aici și o adresă de e-mail. Vă rog să-mi scrieți mai pe larg despre familia dumneavoastră și ceea ce ați dori să regăsiți... ce ar putea să vă împrăspăteze memoria... în noua locuință. Ca să câștigăm timp. Eu îmi fac o listă de adrese și...

— Eventual, vă pot povesti câte ceva. Nu am e-mail.

— Nu?

— Am renunțat la calculator. Îmi pierdea timpul și mă obosea.

„Îmi pierdea timpul?” Nu se zicea „îmi pierd” timpul? Casă de chirpici și un NU hotărât tehnicii moderne? Ultimul răcnet în moda eco. I se părea că începe să-l „citească” pe clientul din fața ei. Dar nu-și putea îngădui să lungească prea mult

conversația în birou, de față cu cei doi colegi care continuau să-i arunce săgeți din priviri: de ce-ntindea vorba cu tipul ăla? Ce casă, ce familie, ce contract, când firma era în lichidare? Ce rost avea? Punea la cale vreo afacere folosindu-se de contactele și resursele firmei?

Bărbatul s-a ridicat de pe fotoliu și, uitându-se la afișele cu case și apartamente lipite pe peretele din spatele ei, a spus aproape în șoaptă:

— O să mai trec. Poate găsim ceva.

„Găsim”? Se gândea la vizionări de case. Deci era hotărât. Unii veneau de pomană, într-o doară, să afle care mai sunt prețurile.

— Un număr de mobil?

— Nu am. Vă las numărul de fix, a spus, întinzându-i un carton alb de mărimea unei cărți de vizită.

— Aș vrea să știu mai multe lucruri...

— Le veți afla. Sărut mâna!

S-a ridicat și s-a îndreptat spre ușă. Îi dăduse impresia că avea tot timpul din lume și, cu câteva vorbe, încheiase toată discuția. Îl urmărea cu privirea din spate: tunsoare scurtă, sacou gri, pantaloni bleumarin, pantofi cu talpă neagră. Ar mai fi fost ceva de spus totuși. Era nevoie de unele precizări, poate. Nu-și găsea cuvintele.

Până la lichidare rămăseseră în birou ei trei – ea și cei doi bărbați care scriau de zor la calculator. Erau însărcinați să ducă la capăt tranzacțiile aflate în stadiul de precontracte sau în stadii avansate de negociere. Le dăduse de bănuț? Nici măcar nu aflase numele clientului. El s-a întors pe jumătate din ușă:

— Beți ceai rusesc?

— Rusesc?

— Ceai negru, rusesc. La samovar pe cărbuni, știți? Sărut mâna!

A închis ușa încet, fără zgomot, iar ea a simțit de îndată ochetele zeflemitoare ale celorlalți agenți. O invitase să mai și

bea ceai cu el! Ce samovar? Uitase că nu era singură în birou? Încerca să-și amintească repede dacă nu se dăduse cumva de gol. Lăsase să se-nțeleagă c-ar fi gata să încheie un contract pe cont propriu, fără să-l mai declare la firmă?

Se trezi chicotind și le făcu cu ochiul. Apoi s-au maimuțărit cu toții, imitându-l pe necunoscut, schimonosindu-i neîndemânarea și gesturile cu care-și prezentase poza de familie. S-au distrat pe seama înapoierii lui în materie de tehnologie digitală. Îndepărta astfel orice bănuială că ea ar mai fi vânat clienți, când ei se aflau acolo ca să pună în ordine toate actele și să tragă obloanele agenției.

În ziua aceea a plecat mai devreme de la birou, și-a scos mama din spital, i-a ascultat lamentațiile despre mizeria din saloane, virusurile spitalicești și nepăsarea personalului medical, în timp ce, în minte, i se învârteau frânturi de fraze, samovarul necunoscutului și poza familiei lui. Văzuse o singură dată un samovar, undeva, pe Lipscani, în vitrina unei consignații, pe când căuta ventuze. „Vezi să fie din alea verzi, cu sticla groasă, de pe vremuri, alea sunt bune!”, o instruisese mama ei, care avea mai multă încredere în orice terapie alternativă decât în toată industria medicamentelor.

Samovarul pântecos din vitrină era de culoarea bronzului vechi, cu robinet în formă de treflă și cu o țeavă mică și subțire în partea de jos. Țeava și robinetul păreau lustruite recent. Sau poate folosința îndelungată le dăduse strălucirea aceea, de aur subțiat. Obiectul, în întregul lui, i se păruse amuzant. Îi atribuise oarecare conotații sexuale. Cam atât știa despre samovare.

Cum la birou nu mai rămânea mare lucru de făcut, a început să viziteze din nou, în secret, case de vânzare. Se legitima ca agent al firmei „Vision” sau ca posibil cumpărător. Păstrase cu grijă numărul de telefon al noului client. Bucățița de carton cu numele lui îi dădea curaj: avea de lucru și viața mergea înainte.

2.

Noaptea, târziu, căuta pe internet informații despre Bender

„În 1538, Suleiman Magnificul a cucerit cetatea Tighina și i-a dat numele Bender...” Apoi încerca să facă o selecție printre anunțurile imobiliare. Bâjbâia. Nu-i era deloc limpede ce anume căuta. În ce sector? Casă sau apartament? Cu etaj? Din ce an? Dinainte sau de după cutremurul din 1977? Cu structură de beton sau de cărămidă? Camere decomandate? Semidecomandate? Nu știa nici măcar în ce buget s-ar fi putut încadra. Cele câteva adrese la care mersese pe fugă nu erau nici pe departe mulțumitoare. Nu avea nimic de care să se agațe, niciun detaliu, niciun indiciu care s-o ajute să vadă o casă cu ochii clientului. Măcar să fi făcut o copie xerox fotografiei pe care i-o arătase omul acela!

Era convinsă că băiețelul din poză trebuia să fi fost clientul ei. Rezulta, prin urmare, că fetița de lângă el era sora lui, iar cei doi adulți din spatele lor, părinții. Își amintea că fetița stătea în fața tatălui, iar băiețelul, în fața mamei, și că părinții, fiecare cu o mână pe umărul copilului celui mai apropiat, parcă-i fereau de o amenințare nevăzută. Copiii erau cam de aceeași înălțime, dar, probabil, de vârste diferite. Fetele cresc mai repede, în general. În pozele făcute în copilărie, și ea se apropia de înălțimea fratelui ei, deși între ei erau câțiva ani buni.

Cine s-ar fi gândit că viața avea să-i despartă și că el se va muta în Anglia? Asta era suferința tainică a mamei lor. Plângea pe ascuns, nu spunea nimic, dar se topea de dorul copilului ei

preferat și se consola cu gândul că el va fi ajuns om important: „Are slujbă grea, răspunderi. N-are timp. Totdeauna am spus c-o să fie un om realizat”. Țasta era modul ei de a-și explica răceala și nepăsarea fiului care muncea la negru, câteva zile pe lună, și, în rest, își petrecea nopțile în fața calculatorului, iar în timpul zilei dormea și uita.

Se zăvorăse în țara aia, în orașul ăla, în camera lui, în calculatorul lui, în sufletul lui și nu mai deschidea ușa nimănuui care ar fi putut să-l clintească din împietrirea în care trăia. Devenise un om fără suflet și fără simțire? El, care, în copilărie, suferea că familia lor nu locuia la bloc!? Colegii lui de școală se jucau în spatele blocurilor, ascunzându-se după cazematele de cărămidă roșie, în formă de melci, unde se arunca gunoiul, alergând printre Daciile din parcări, aventurându-se în holul lung și întunecos al termocentralei de cartier. Visase să se joace și el „rațele și vânătorii” pe alee, cu copiii vecinilor de palier, să alerge după mingi și să-l lovească peste față cheia casei, legată la gât cu sfoară, sau să se plimbe cu liftul până la etajul zece, să urce pe acoperișul blocului și să se ascundă printre antenele de televizor proptite cu cărămizi. Aflase că, în cartierele noi de blocuri, unii țineau în baie pui de găină sau câte o rață, iar copiii aveau voie să privească zbaterea orățăniilor când li se tăia capul și împrôșcau cu sânge pereții de faianță. Băieții care văzuseră și știau cum se taie gâtul păsărilor se dădeau mari și vorbeau între ei. Fratele ei nu găsea niciodată ceva interesant de povestit: el locuia într-o casă cu curte și flori, fără orățăanii, fără vecini de palier, fără lift, fără melc de gunoi și cu sobe mari, de teracotă, pe gaz, în loc de termocentrală. Cine-ar fi crezut că și de chestia asta îi fusese rușine? Vorbiseră despre copilărie cu prilejul singurei vizite pe care sora lui i-o făcuse în Anglia. Și atunci se certaseră. Întoarsă acasă, ea îi scria din ce în ce mai rar, câte un e-mail scurt, de ziua lui, de Paște ori de Crăciun.

Mama lor, în schimb, învăța să scrie la calculator și, o dată pe săptămână, se folosea de laptopul fiicei ei ca să-i trimită fiului

mesaje. Era convinsă că, înainte de sfârșitul lumii, trebuia să-i spună niște lucruri importante, să-i facă niște mărturisiri care ar fi ajutat întreaga familie să treacă împăcată „dincolo”, nu se știa unde, pe o altă planetă, la Dumnezeu, într-un alt timp... Speranța asta îi făcea bine mai mult mamei decât fiului, dar, sigur, ea, ca fiică și soră, fusese de acord. Îi crease un cont de e-mail pe Google, iar mama își alesese parola „lumină”. O lăsa să-i scrie în voie, în fiecare vineri după-amiază, când o vizita și-și aducea și calculatorul. N-avea niciun rost să-i spună că mai simplu ar fi fost să vorbească pe Skype. Fiul ei oricum nu i-ar fi răspuns.

Într-un fel, o admira. Schimbase două perechi de ochelari tot citind manuale despre PC-uri, Apple și Microsoft, ca să înțeleagă cum funcționează calculatoarele. Pe de altă parte, i se părea ridicolă insistența cu care se încăpățâna să țină legătura cu un bărbat în toată firea – Matei nu mai era copil, pentru numele lui Dumnezeu! – care nu avea chef să știe că are o familie în România și că i-ar șede bine să mai dea vreo veste, să mai trimită vreun ban sau, măcar, să se prefacă interesat de apocalipsă. Cum făcea sora lui.

Ea fusese de acord să participe la achiziționarea proviziilor pentru cataclismul final. Contribuise cu bani și timp pierdut prin magazine, la cumpăratul de lumânări, apă, conserve, supe la plic și pesmeți. Comandase online spirtiere, truse medicale de prim ajutor și haine groase. Ajutase la prepararea murăturilor, a salatelor de vinete și a compoturilor de vișine și caise. Umpluse congelatorul mamei cu ardei copti și ciuperci în pungi de plastic. Pusese la uscat franzele tăiate felii. Își însoțise mama la biserică timp de câteva duminici, ca să o asigure că sfârșitul lumii n-o prindea necredincioasă. Bineînțeles că nu-i spusese nimic despre problemele de la serviciu, despre închiderea firmei și nici despre divorț n-ar fi aflat dacă n-ar fi fost partajul, mutarea și prietenii cu limbariță. În general, ca să evite comentariile răutăcioase și sfaturile descurajante, îi împărtășea puțin despre ea, nimic din

ce gândea, ce colegi avea, ce regimuri ținea, ce îi plăcea, cu ce prietene se vedea, ce planuri își făcea.

Povestea asta cu calculatorul căzuse totuși bine, fiindcă îi făcea suportabile vizitele săptămânale. Mâncau împreună, evitau subiectele spinoase, schimbau două-trei vorbe despre provizii, politică și prețuri și, pe urmă, venea întrebarea: „Ai adus calculatorul?”. Privirea mamei se schimba, ochii i se umpleau de o lumină veselă, corpul i se înviora și parcă întinerea dintr-odată, sub vraja unui singur gând. Știau amândouă că-l adusese. Fiica ei se retrăgea la bucătărie, să spele vasele, și o lăsa singură, în sufragerie, să-și scrie parola, apăsând pe taste cu degetul arătător de la fiecare mână și sperând că va găsi în Inbox un mesaj de la fiu.

Tot căutând oferte pentru noul ei client, nu mai apucase s-o întrebe dacă a primit vreun răspuns. Într-o seară, fără să vrea, degetele i-o luară înainte pe tastatură. Doar o privire... de curiozitate.

Dragul meu băiat,

Eu sînt bine. Gîndul de a comunica cu tine pe internet îmi creează accese teribile de panică, dar îmi zic că nu e nevoie să știu chiar tot despre calculatoare. La început, o să-mi ia mult timp, scriu încet, pînă mă obișnuiesc cu ecranul și cu literele. Dacă îmi mai scapă unele greșeli, să nu te superi.

„Draga mea mamă”, o imita Marina citind, „ție îți scapă și scrierea cu «â» din «a» și cu «sunt» în loc de «sînt»! Dar cum ai putea să te desparți vreo clipă de tinerețea ta glorioasă?”

Ce face un om care vrea să urce Everestul? Face rost întii de frînghie și bocanci. Apoi se uită pe hartă, vede unde trebuie să ajungă, își cumpără bilet de avion pînă în capitala Tibetului. Odată ajuns acolo, caută un loc de înnoptat. Pe urmă, o călăuză. Și tot așa. Poate că nu va reuși să urce pe Everest, dar fiecare pas îl duce mai aproape de visul lui. Iar visul meu e să vorbesc cu tine.

În copilăria ta, nu ți-am spus prea multe basme. Dar întâmplări din străinătate da, nenumărate. Nici nu e de mirare c-ai ajuns să trăiești în Occident. Mai păstrez și acum pantofii pe care i-am rupt bătînd cu taică-tău străzile Parisului și ghetele cu care am fost în Germania Federală. Taică-tău era bine văzut la Partid și intervenea unde trebuia ca să primim vize. Nu risca nimic, fiindcă pe tine te lăsam în țară. Marina nu se născuse încă. La întoarcere, îți povesteam ce minunății am văzut și cum erau oamenii îmbrăcați, cum se purtau, în ce case locuiau, cum era pe străzi, ce vedeai în vitrine și cum vorbeau ei cu copiii... Tu să fi avut 4-5 ani. Ascultai ce-ți povesteam de parcă ți-aș fi citit din „Povești nemuritoare”. Cred că în anii ăia a început să se încetățenească în limbajul de fiecare zi cuvîntul „afară”, cu înțelesul de „în străinătate”, care se păstrează pînă în zilele noastre. Pe vremea aia, „afară” însemna în libertate, afară din colivia noastră de zi cu zi. Mai ții minte formația pe care o tot ascultai tu? Tu trăiai cu mintea „afară” de pe-atunci. Am crezut că e o trăsnaie de adolescent, mai ales pe timpurile alea, cînd era mare lucru dacă aveai pick-up și discuri de vinil să poți să ascuți muzică și formații străine. Noi am avut posibilități totuși. Ai fi stat zi și noapte închis în camera ta, fumînd pe furiș țigări Carpați, desenînd și ascultînd muzică. Vă împrumutați discurile de la unii la alții, între colegi. La fel și cu filmele pe casete VHS. Taică-tău se dădea de ceasul morții să-ți facă rost de ele. Avea și el orgoliul lui, să aibă fiul lui de toate, să nu zică băieții, la școală, uite, bă, taică-su e la Partid și el n-are aia, n-are aia... Știa pe un ofițer de marină care aducea de prin lume tot ce nu se găsea la noi. Îl suna și-l chema la el: nea Nelu, ce-ai mai adus? Țigări, cafea, blugi, muzică, filme, casetofoane... Cumpăra de la el. Tu îi făceai listă. Să întrebe de blugi marca Lee Cooper, de filmul ăla și de ăla și de ăla... ții minte?

La vîrsta ta de acum, eu eram suplinitoare, chit că aveam carnet de partid de la 18 ani. Nu m-au titularizat fiindcă tata a fost chiabur. Cît m-am rugat de el să nu se împotrivescă, să-și înscrie pămîntul la colectiv, să predea de bunăvoie prăvălia! A murit, săracul, înainte să vă nașteți voi. Eu mă înscrisem în Partid, îmi schimbasem și numele, ca să mă primească la facultate, dar am purtat dosarul